

KENDİ İFADELERİNE GÖRE BAZI ŞAİR VE YAZARLARIMIZIN İLK YAZILARI

PROF. DR. MUSTAFA ÖZCAN

Giriş

Türk edebiyatı kapsamı içine giren ediplerimizle ilgili sorunlardan birisi doğum tarihleridir.. Özellikle doğum tarihi konusu zaman zaman kaynaklarda yanlışlıklara yol açmıştır. Yani bir edibin doğum tarihi farklı kaynaklarda farklı olarak karşımıza çıkabiliyor. Bunun güzel bir örneği *Halide Edip Adivar* ile ilgili olanıdır. Sermet Sami Uysal, bu büyük romancıya, doğum tarihinin bazı yerlerde 1883, bazı yerlerde ise 1884 olarak geçtiğini, bunun hangisinin doğru olduğunu sorar. *Halide Edip* bu soruya şu cevabı verir:

“Doğrusunu isterseniz doğum yılımı ben de bilmiyorum. Çünkü üç dört tane nüfus kâğıdım var. Hepsinde de tevellüdüm değişik. Sebebine gelince: Amerikan Koleji’ne girmek isteyince yaşım küçük gelmiş. Babam iki yaş büyütmüş. Öylece mektebe kabul edilmişim. Ama herhalde doğruya en yakın olanı 1884 olsa gerek”

1- Eser Demirkan’a göre şiirle ilgili bir ailenin çocuğu olarak dünyaya gelen Ercümen Behzad’ın doğum tarihi de tartışmalıdır. Kaynaklarda 1903, 1904, 1909

gibi tarihler verilmiştir. Resmi kayıtlarda 1902 olarak görülmektedir. Ercümen Behzad Lav ise doğum tarihini 1903 olarak belirtmektedir

2- Ressam ve yazar İbrahim Balaban da doğum tarihi-ni tam söyleyemez. “Anam beni doğurduğu zaman (yıl 1921 ya da 22 olacak” babalarımız düşmanları kovalıyormuş yurdumuzdan” der .

3- Edebiyatçı Rauf Mutluay, Eskişehir doğumludur. Nüfus cüzdanında ay ve gün belirtilmeksizin 1341(1925) yazılıdır .

4- Yazar/şairlerin doğum tarihlerinde nasıl zaman zaman yanlışlıklar yapılmışsa, eserlerinin ilk yayım yerleri konusunda da benzer yanlışlıklar yapılmıştır. Buna iyi bir örnek M.S. E (Memduh Şevket Esen-dal)’ın hikâyeye başlayışı gösterilebilir.

Esendal üzerine pek çok araştırma ve incelemeye imza at-mış bulunan Muzaffer Uyguner’e göre, bazı kaynaklar yazarın öykülerinin 1925 yılında Meslek gazetesinde yayımladığını bildirmiştir. Bazıları ise 1911 yılında Çığır dergisinde

yayımladığına de-ğinmişlerdir. Tahir Alangu, Cumhuriyetten Sonra Roman ve Hikâye (İstanbul 1959) adlı kitabında İrtika (1889-1902 ve Musavver Fen ve Edeb (1899-1900) dergilerinde ilk yazılarının çıktığını belirtmiş-tir. Muzaffer Uyguner, araştırmalarında bu iki süreli yayında Esendal'in hikâyelerine rastlamamıştır.

Aksine ilk hikâyesinin Tanin gazetesinin 17 Aralık 1908 sayısında olduğunu tespit etmiştir. "Veysel Çavuş" adındaki bu hikâye, daha sonra yazarın bir kitabına ad olmuştur.

5- Bu durumun önüne geçmek için ilk yapılacak iş, şair ve yazarların kendi ifadelerine yahut verdikleri bilgilere başvurmaktır. Bu yazının amacı budur. Böylece farklı farklı açıklamaların önüne geçilebilir. Ediplerin kendi ifadelerini doğru kabul etmek gere-kir. Eğer ortada bir kasıt yahut reklam yapmak gibi bir kötü niyet yoksa bu açıklamalara güvenmek zorundayız. Bu düşüncelerle biz burada bazı şair ve yazarların ilk eserlerinin yayımlandıkları dergi yahut gazeteleri belirtmek, mümkünse kendilerini teşvik edenleri anlatmak istiyoruz.

Bazı Şair/Yazarların İlk Yazılarıyla İlgili Tespitler: Ahmet Mithat Efendi gibi çok verimli bir yazar olan Hüseyin Rahmi Gürpınar, düzgün bir tahsil hayatı geçirmemiştir. Teyzesi ile büyükannesi, sağlığının bozuk olması sebebiyle Mülkiye'ye devam etmesini istememişlerdir. O da kendi kendini yetiştirmiş bir yazarımızdır. Çok kısa bir memurluk hayatından sonra kendini büsbütün yazarlığa verdi. Kaynak-arda belirtildiğine göre yazdığı ilk eseri Gülbahar Hanım adlı bir piyestir.

Ne yazık ki bu eserin müsveddeleri meşhur Aksaray yangınında yanmıştır. Yayımlanan ilk yazısı 1887'de Ceride-i Havadis çıkmıştır. Yazının başlığı "İstanbul'da Bir Frenk"tir. Bu yazısı, "İki Hödüğün Seyahati" adlı kitabında yer almaktadır. O zamanlar Hüseyin Rahmi'nin bu yazısını okuyan zamanın ediplerinden Ahmet Rasim, arkadaşı Beşir Fuad'a şöyle der: "Bu çocukta espri komik var... Dikkat edin". Hüseyin Rahmi, böylelikle 23 yaşında ilk defa imzasını basılı olarak görmüştür. Ahmet Rasim de aynı yıl Ceride-i Havadis'te yazı hayatına atılmıştır.

Hüseyin Rahmi'nin ilk romanı Şık, 1888'de basılmıştır. Hüseyin Rahmi, aslında bu romanı üç yıl önce yazmış, ancak şimdi bastırabilme imkânı bulmuştur. Birinci kısmını okulda tamamlamıştır. Yazar, Ahmet Midhat Efendi hayranıdır. Şık'ın ilk kısmını bir zarfa koyarak, Ahmet Midhat Efendi'ye gönderir. Ertesi günü, Ahmet Midhat, Tercüman-ı Hakikat gazetesinde bir ilân yayımlayarak Hüseyin Rahmi'yi gazete idarehanesine çağırır. O da üstada gider. Ahmet Midhat Efendi, bu gencin o romanı yazabileceğine inanmaz. Hüseyin Rahmi ağlamaya başlayınca, Ahmet Midhat, çocuğu kırdığına üzölmüş ve ona şöyle demiştir:

"Ağlama, ağlama... İnandım. Fakat böyle güzel başlayan eserlerin bazen sonu başlangıcına uymayıverir. Bunu tamamlamla... Sonra neşrederim" Hüseyin Rahmi, romanı tamamlar. Ahmet Midhat, romanının sadece başını değil, bütününü de beğenir. Eseri yayımlamakla kalmaz, Hüseyin Rahmi'ye matbuatın kapılarını da açar.

6- Bilindiği gibi Ercüment Ekrem, (1888-1956) Recaizade Mahmut'un oğludur, İyi bir tahsil görmüştür. Çeşitli liselerde edebiyat ve Fransızca dersleri vermiştir. Meşhedî tipinin yaratıcısıdır. 1904'te Ço-cuklara Mahsus Gazete'de yazı hayatına başlayan Ercüment Ekrem, daha sonraları çeşitli dergi ve gazetelerde yazı yazmayı sürdürmüştür. Şu açıklaması da önemlidir: "Evet, babam 1913 'te öldüğü zaman ben yirmi beş yaşını geçmiştim. Gazete ve mecmualarda imza-lı yazılarım çıkıyordu.

Bir aralık Tanin'de çıkan bir yazımın kenarına kırmızı mürekkeple "Aferin Ercüment, sen de istikbal görüyorum" diye işaretini koyarak beni teşvik etmek lütfunda bulunmuştu. Babam da her yazıyı kolay kolay beğenmezdi. Hatır için de takdir edenlerden değildi. İşte o küçükçük teşvik bana muharrirlik hayatımda "Yürü ya kulum" tarzında bir irşat oldu"

7- Hüseyin Siret Özsever yazı hayatına 1307/1891 de şiir kapısından girmiştir. İlk şiiri bir gazeldir. Kendi-sini Tefvik Fikret çok teşvik etmiştir. Yoksa şiir yazmayı bırakacaktır. "Leyâl-i Girizân", "Bağ Bozumu", "Kıvılcımlı Kül", "Üstadın Şairi" adlı şiir kitapları böyle meydana gelmiştir. Bunları daha sonra başka eserler izlemiştir.

8- "Unutma ki, şairleri haykırmayan bir millet sevenle-ri toprak olmuş öksüz çocuk gibidir" diyen Mehmet Emin Yurdukal, İstibdat idaresinin zor şartlarına rağmen, 1897 Yunan Harbi'nin başlayacağı sıralardaki gergin havada çok büyük yankılar uyandıran ilk şiirini yayımlamıştır. Bu, Selanik'te Asır gazetesinde çıkan ve büyük bir inancın heyecanını taşıyan şiiridir: "Ben bir

Türk'üm! Dinim, cinsim uludur/ Sinem, özüm ateş ile doludur" . Bu şiiri, sadece yurt içinde değil, yurt dışındaki Türkler de ezberlemiştir. Bu ilk şiirinden bir iki yıl sonra Maarif Nezareti-Celilesinin izniyle dokuz manzumesini içeren Türkçe Şiirler isimli eseri yayımlanır. Türkçe Şiirler kitabının çıkışı, edebiyat âleminde büyük yankılar uyandırmıştır.

9- Bilindiği üzere Türk matbuat tarihinde Ahmet İhsan Tokgöz'ün(1868-1942) özel bir yeri vardır. Zira Servet-i Fünun dergisini çıkarmıştır. Bu dergi, Edebiyat-ı Cedidecilere hizmet ettiği gibi Fecr-i Âticilere de sayfalarını açmıştır. Hatta Yedi Meşaleciler bile bu derginin imkânlarından yararlanmışlardır. Dolayısıyla derginin sayfalarında birkaç neslin imzasına rastlanmaktadır. Pek çok kişi bu dergide kültür hayatına yazılarıyla katkıda bulunmuşlardır. Ahmet İhsan'a göre Hüseyin Cahit(Yalçın) ve Cavit Beyler(Eski Maliye Bakanı) "İğne İplik" makalesiyle 1309/1893 bu gazete(yani dergide) yazıya başlamışlardır. Yine Ruşen Eşref Ünaydın da ilk yazısını okur önüne Servet-i Fünun'da çıkarmıştır. Bununla ilgili bir anısını şöyle nakletmektedir:

"Geçen sene bir akşam Ankara'da Palas Oteli holünde bulunuyorduk. Çok sevip takdir ettiğim Ruşen Eşref Bey birkaç Avrupalı mühim gazetecilerle beraber bulunuyordu ve beni Frenk muharrirlere takdim ederken şöyle demişti: "Ben ilk yazımı Ahmet İhsan Beye götürdüm ve ilk yazım Servet-i Fünun'da çıktı. Ama nasıl? Ta ilk sahifede... Bu, benim ilk hatıramdır, hiç unutamam." Genç bir yazar için bu ilk yazı hiç unutulmaz elbette. Zira Ahmet İhsan Bey de ilk yazısının yayınlanışını unutmamıştır. Şöyle sürdürür anısını: " Ben ilk ya-zımı Ahmet Midhat Efendi

merhumun Tercüman-ı Hakikati'ne götürmüştüm ve orada çıkmıştı.

İlk yazımın çıktığı günü hayatımın en lezzetli ve saadetli dakikaları teşkil eylediği için Ruşen Eşref Bey'in çok samimi olarak anlatışını dinlerken ben kırk sene arkadaki hatıraları tazeliyordum." Ruşen Eşref de ilk yazısının basında görünmesini şöyle anlatmaktadır: "Türk edebiyat âleminin büyük rüknü olan Tevfik Fikret merhumun Bebek tepesindeki Aşıyan'ına gitmiş ve onunla görüşerek hislerimi yazmış ve yazdıklarını merhum üstat Tevfik Fikret'e sıkılarak göstermişim. O, okudu, sonra bana şöyle dedi: "Siz bunu Servet-i Fünun'a götürünüz. Ahmet İhsan Bey'e benden selâm söyleyiniz.."

Ben on sene evvel bir gün makalem ile Servet-i Fünun matbaasına gittim. Tabii makineleri başında yelekle dolaşan Ahmet İhsan Bey'e makalemi uzattım ve Tevfik Fikret'in selâmını söyledim. Ahmet İhsan Bey aldı, okudu ve bana sordu: " Ruşen Eşref Bey kimdir? Kızarak "benim" cevabını verdim. Bana çok teşvikli sözler söyledi. Fakat en büyük sevincim makalemin o hafta çıkan Servet-i Fünun'da baş makale oluşu idi."

10- Yusuf Ziya Ortaç'ın hayatından kısaca bahsetmek gerekmektedir. 1311 /1895 'de İstanbul'da Beylerbeyi'nde doğan, Beylerbeyi Abdullah Ağa İptidai Mektebi'nde, Vefa İdadisi'nde ve dört sene Alliance İsrailite(Alyans İzrailit) Yahudi Lisesi'nde (tedrisat Fransızca'dır) okuyan Yusuf Ziya, yirmi yaşındayken Darülfünun'da edebiyat öğretmenliği için girdiği sınavı kazanır. İzmit Sultanisi ve Galatasaray Lisesi'nde edebiyat öğretmenliği görevinde bulunur. Yusuf Ziya Ortaç, yazı hayatına nasıl atıldığını şöyle anlatmaktadır: "Yazı hayatına Vefa

Lisesi'nde talebe iken Halit Fahri'nin çıkardığı Kehkeşan isimli bir mecmuanın şiir müsabakasına girerek başladım. Bu manzume birinciliği kazanmıştı. Bana bir boyunbağı verdiler. O günden beri matbuatın kemendi boynumdadır."

11- Falih Rıfkı Atay, Mercan İdadisine devam etmiştir. Bu, dönemin en seçkin okullarından birisidir ve müdürü ünlü bir yazar olan Hüseyin Cahit'ten başkası değildir. Servet-i Fünun dergisinde ilk şiir ve yazılarını yayımlamıştır. Darülfünun Edebiyat Fakülte-si'nden 1912 yılında mezun olmuştur. Bir yıl sonra da Tanin gazetesinde yazarlığa başlamıştır .

12- Nurullah Ataç nerelerde okudunuz sorusunu cevaplarken, tahsiline ve yazarlık serüvenine ilişkin bilgiler vermektedir. Ataç, üç sene idadiye gider, birkaç sene de Galatasaray'a. Yazı yazmaya dokuz on yaşında başlar. Tabii onlar yazıya benzer şeyler değildir. İlk doğru dürüst yazısı on altı yaşında iken "Mektepli" mecmuasında çıkar. Fransızcadan tercüme bir monologdur. Sonradan kendisini Sivas'a Fransızca hocalığına, ardından Adana'ya göndermişler, orada edebiyat hocalığı görevinde bulunmuştur. İlk kitabı 1946, Günlerin Getirdiği adı ile yayımlandı.

13- Hasan Âli Yücel, çocukluk anılarını anlattığı kitabında, hem ilk yazısının ne olduğunu söylemekte hem de yazının metnini vermektedir. 1912 yılında Balkan Harbi'nde muhacirlerin durumunu gözle-riyle görmüş ve gördüklerini olduğu gibi yazıya aktarmıştır. O zaman on beş, on altı yaşlarında vardır. Mektepli diye bir çocuk dergisi çıkmaktadır. Dergi yöneticileri bir yarışma açmışlardır. Hasan Âli'nin gönderdiği bu yazıyı basmışlardır. Adı, "İntikam Olsun"dur. Bu, onun ilk basılmış yazısıdır. Yazı, 17 Ekim 1913

tarikhinde çıkmıştır. O felaketli günlerin acısını yansıtmaktadır.

14- Halkevleri döneminde Konya'ya sık sık gelen ve bu gelişlerini daha sonra da sürdüren, Konya'daki sanat gecelerinde bulunan Behçet Kemal Çağlar, ilkokula Konya'da başlamıştır. Söylediğine göre ders kitaplarının dışında ilk hecelediği yazılar büyük annesiyle gittiği Mevlâna türbesindeki beyitlerdir. Behçet Kemal Çağlar yazı yazmaya nasıl, ne zaman başladığını şu şekilde anlatmaktadır: "İlkokuldan beri tahrir vazifelerini hocalarım pek beğenirlerdi. 1924 yılında, Atatürk'ün Cumhurbaşkanı seçildikten sonra yaptığı ilk Anadolu gezisinde Kayseri'ye de uğrayacağı belli olunca, Türkçe öğretmenimiz Eflâatun Cem Güney okula uğraması ihtimalini düşünerek bir "hitabe" yazmamı istedi.

O hazırladığım nutku, sonra, şehir adına, gece fener alayında, Mustafa Kemal'in çıkıp halkı selâmladığı balkona fırlatarak söyledim, stenolar olduğu gibi zapt etmişler. Ertesi günü Anadolu ajansı aynen verdi. Bütün gazetelerde birden çıktı. İşte ilk yazım, böylece beş on yerde birden yayımlanmış oldu. Arkasından, yine Kayseri Lisesi'nde hocam olan Faruk Nafiz'le, ayrılışından sonra mektuplaşmakta ve şiirler göndermekte devam ettim. Hayat dergisinde ilk yayımlanan şiirimin adı "Eştım Eştım Kum Çıktı"dır.

15- Arkadaşlarıyla birlikte şiirimize yeni bir soluk katan Oktay Rifat (1914) ise yazı hayatına nasıl başladığını şöyle anlatmaktadır: "Çok eski. Orhan Veli ile başladık... "Sesimiz" diye daha lisedeyken bir gazete çıkarırdık. Daha çocukken de hikâyeler yazardım. Fakat neşredilen ilk yazım bir şiirdir: "Çiçekli Entarım",

Sesimiz'de çıktı.. O zamanlar, on altı on yedi yaşında idim.

16- Garip akımı ile ilgili şiirleri dolayısıyla Nurullah Ataç ve teyzesadesi Nazım Hikmet'ten teşvik gördüğünü söyleyen yazar bir yana, Halide Nusret Zorlutuna, "Lisede okurken, Muallim Ahmet Halit'in çıkardığı Talebe Defteri alı öğrenci dergisine yazdığı "Ağla-yan Kahkahalar" adlı yazısıyla edebiyat âlemine ilk adımını atmış, daha sonra çeşitli dergilerde şiirlerini yayımlamayı sürdürmüştür.

17- Halide Nusret o zamanlar henüz on dört yaşındadır. Yazdığı yazı mensur bir yazıdır. Ondan sonra da hep yazmıştır. İlk şiiri, on dört on beş yaşında "Ricât Devrinde" başlıklı bir şiirdir. Kadın Dünyası'nda yayımlanmıştır .

18- Nurettin Artam, daha rüştüye öğrencisiyken birtakım şiirler yazmaya çalışır. Anlattığına göre, evlerinin önünde büyük bir çayırılık vardır. Orada birtakım insanlar babasını ziyarete gelirler. Babası, bir gün mektepten dönüşte oğlunu çağırır. Siyah sakallı bir adamını elini öptürür. "Haydi, amcana, evde yazdığın son şiirini oku" der. Nurettin Artam da okur. Siyah sakallı adam dinler. Şiir bitince babasına dönüp "Çocuğun şiire istidadı var" der. Sonra Nurettin Artam'a dönerek, "Otuz yaşına kadar şiir yazma" diye tembihte bulunur. . Bu, şair Mehmet Akif'ten başkası değildir. Bir gün, Tahsin Banguoğlu, "Mehmet Akif'in sözünü dinledin mi " diye sorar. O da "Dinlemedim de onun için adam olamadım" cevabını verir. Bu anıya şu bilgileri de ekler Nurettin Artam, "...Hiç unutmam, ilk manzumem İzmir'de Hizmet gazetesinde çıkan bir gazeldi"

19- 1908 Üsküp doğumlu Yaşar Nabi, Galatasaray Lise-si'ni bitirdikten sonra hayata atılmış, 1933 yılında Varlık dergisini çıkarmaya başlamış, 1936 yılında dergiyi İstanbul'a taşıyıp Varlık Yayınevi'ni kurmuştur. Söylediğine göre yirmi beş yaşından sonra şiir de hikâye de yazmamış, hep fikir yazıları kaleme almıştır. Bugün kaynaklarda geçen; şiir, roman, hikâye-ye, hatta oyunları hep bundan önce kitaplaşmıştır. Yani telif eserlere yirmi beş yaşında veda etmiştir. Yazı hayatında Lise sıralarında iken hocalarından teşvik görmüştür. Ahmet Halit hocasıdır. Hasan Âli, İbrahim Necmi Dilmen takdir yazıları yazmışlardır. İlk şiiri, belirttiğine göre, 1926'da Servet-i Fünun'da "Yarın" adıyla yayımlanmıştır

20- Ziya Osman, Yedi Meşaleciler'dendir. Servet-i Fünun, Varlık gibi dergilerde şiirlerini yayımlamıştır. Kendisi Halit Fahri Ozansoy'dan teşvik gördüğünü belirtmektedir.

Eğitiminden, askerliğinden kısaca hayatından bahsederken yayımlanan ilk şiiri hakkında şu bilgiyi de vermektedir: "Evet, on yedi yaşında yazmıştım, adı "Sönen Gözler"di.. Sade "Ziya " adını kullanmıştım. Necip Fazıl, "Ağaç" diye bir mecmua çıkarırdı. İç kapakta muharirleri soyadları ile koyardı. Ben, henüz soyadı almamıştım... Feridun Fazıl Tülbentçi ile "Saba" soyadını koymuşlar bana."

21- Ankara Lisesi'nde Oktay Rifat ve Melih Cevdet'in arkadaşı Orhan Veli'dir. Lise'nin ilk sınıflarında öğretmeni Ahmet Hamdi Tanpınar'dır. Ondan büyük bir ilgi ve teşvik görmüş, böylece yazı ve şiir yazmaya yönelmiştir. Daha sonraları Rıfkı Melûl Meriç, Halil Vedat Fıratlı, Yahya Saim Ozanoğlu'nun da öğrencisi olmuştur. Lise kooperatifinin parasıyla

"Sesimiz" adlı bir dergi çıkarmışlardır. Orhan Veli'nin ilk yazıları bu dergide yayımlandığı gibi, Oktay Rifat, Melih Cevdet'in de ilk yazıları ve şiirleri bu dergide çıkmıştır.

22- Ahmet Muhip Dıranas, hayatından söz ederken, 1908 de İstanbul'da doğduğunu, Sinop'ta okumaya başladığını, Ankara Lisesi'ni bitirdiğini, İki sene Hukuk'ta okuduğunu, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümü'ne girdiğini, iki senenin sonunda hoşlanmayıp bıraktığını, bu sefer kendi kendini yetiştirmeye karar verdiğini anlatır ve şöyle der: "Yazı yazmaya ortaokuldan sonra başladım. İlk yazılarım nesir ve hikâye idi"

23- Bedri Rahmi 1930 yılında ağabeyi tarafından Fransa'ya götürülür. Orada üç sene kalır. İstanbul'da yarım bıraktığı Akademi tahsilini tamamlar. 1936'da Akademi'ye asistan olur. 1933 yılında İsmayıl Hakkı Baltacıoğlu'nun Yeni Adam'nda ufak tefek yazılar yazar. Yazılarını da resimler. Baltacıoğlu kendisini teşvik eder. Bir gün bir mektup gelir: "Bedri Rahmi'nin yazılarından hoşlanıyoruz fakat o acayip resimlerinden bütün ev halkı dâhil bir şey anlamıyoruz. Madem bizim hiçbirimizi tatmin etmiyor, niçin onun resimlerini basıyorsunuz" derler. Çok sempatik bir mektuptur. Ama Baltacıoğlu, "Bedri Rahmi'nin resimlerinden anlamıyorsanız kabahat sizde" diye sert bir cevap verir.

Bedri Rahmi, Baltacıoğlu'nun bu cevabından üzülmüştür. Bedri Rahmi, işte ilk fıkrasını bu yıllarda yazmıştır. 1935'te Tan gazetesinde düzenli olarak sanat konusunda yazılar yazar. Bir gün bir fıkra isterler. İşin tuhafı o zamana kadar daha fıkranın ne demek olduğunu doğru dürüst

bilmemektedir. Bir odaya kapanır. Bir paket sigara ve on iki, on üç kahve içip ancak on beş satırlık bir fıkra yazabilir. Ertesi günü fıkrası, Peyami Safa'nın yerinde çıkınca şaşırır. Meğer Peyami Safa gazeteden ayrılmış, onun yerine kendisine fıkra yazdırmışlardır.

24- Cumhuriyet dönemi kadın yazarlarından birisi olan Peride Celâl de edebiyata şiirle başlar. Kendi ifadesine göre dünyanın en kötü şiirlerini yazmıştır. Muhit mecmuasına yollamıştır. Bu şiirler neşredilmemiştir. Bunlardan birisi "Bugün yine melâlim var/ Hayata infialim var" diye başlamaktadır. On dokuz yaşındayken ilk hikâyesini yazmıştır. Peride Celâl'in dostları bir sinema mecmuası bulmuşlardır. Hikâye, bu mecmuanın en arka sayfada çıkmıştır. Daha sonra Yedi Gün'de yazmıştır. İlk hikâyesini Sedat Simavi üç türlü yazdırmıştır. Adı, "Ah Kız"dır. Son Posta'da tefrika edilen ilk romanı Sönen Alev'dir. Kitap olarak da yayımlanmıştır.

Tan gazetesindeki Peyami Safa'dan teşvik gören Peride Celâl, bu ünlü yazar için "kendisinden ders aldım diyebilirim" demektedir. Onun "Siz, devam edebilirsiniz" dediğini belirtmektedir.

25- Sabahattin Kudret Aksal, çok küçük yaşlarda bazı yazma denemelerine girişmiştir. Sonradan bunları, yırtıp attığını söylemektedir. Henüz 14 yaşında iken şiir denemeleri yanında bir trajedi yazarak oyun alanına yönelmiştir. Böylece edebi kişiliğinin sonradan hem tiyatro hem de şiir çevresinde gelişeceğini ifade etmiş gibidir. Buna zamanla hikâyeyi de ekleyecektir. Ama ilk yayımladığı ürünleri şiir olmuştur. Muzaffer Uyguner'in belirttiğine göre Aksal'ın ilk yayımlanan şiiri "Biri Var"dır. 15 Ağustos 1938 tarihli Varlık

dergisinde çıkan bu şiir, Nisan 1938 tarihli Oluş dergisinde de görüyoruz. Dolayısıyla bu şiirin ilk yayın yerinin Oluş dergisi olması gerekiyor. Bu şiir, Ekim 1938 tarihli İnsan dergisinde de yer almıştır.

Varlık dergisinin 375.(Ekim 1951) sayısında yayımlanan konuşmasında, yazar, edebiyata merakının nasıl başladığını şöyle anlatmaktadır: "İlkokulun son sınıfındaydım. Edebiyat diye bir şey bilmiyordum tabii. Okul kitaplarında, çocuk dergilerinde gözüme çarpan şiirlerden, hikâyelerden pek hoşlandığım yoktu. O yıla kadar böyle şeylere ilgi duyduğumu hatırlamıyorum. Bir gün, hiç unutmam, adamakıllı sıcak bir kışım, bir pastırma günü öğle yemeği için eve gelmişim. Yemek henüz hazırlanmamıştı. Nereden geldi, nasıl esti bilmiyorum. Bir şiir okulumuzda okunan kitaplarda, çocuk dergilerinde görülen şiirler gibi bir şiir yazmak istedim.

Kalemi kâğıdı alarak bir şeyler yazdım. Bir ilgi sayılırsa, edebiyata karşı ilk ilgim böyle oldu."Sonraları arada sırada böyle şeyler karalamak huyundan vazgeçmez. Asıl yazma eylemine liseyi bitirip üniversiteye yazıldığı yılda, 1937'de başlar. O yıla kadar efkâra kapıldığını zannettikçe şiirler, kış geceleri yalnız bir odaya kapanarak uzun uzun hikâyeler yazar. Bunların hepsini o günlerden bir gün yırtıp atar. Yırtıktan sonra da bayağı hafiflediğini hisseder. Sevinmiştir. Şiir, hikâye, roman, çocuk romanı, deneme, gazete fıkrası, makale, radyo oyunu gibi değişik türlerde, eserler veren Mehmet Seyda'nın edebiyata ilgisi küçük yaşlarda başlamıştır.

Kendisini, "yazabildikçe mutlu sayan Mehmet Seyda, ilk hikâyelerini ilk okulun üçüncü sınıfındayken yazmaya

başladığını belirtmektedir. Büyüklerinden duyduğu korkudan dolayı bir gün bu hikâyeleri yırtıp yok etmiştir. Bu hikâyeler; kendisine ilgisiz bir ortamda, tavan arası odasında, konularını, kendisinden büyük kızlardan alan hikâyelerdir. O sıralarda okumayı yazmayı seven ancak "ahlaksız" bir çocuk gibi görülmektedir. İmha edilen bu hikâyeler, yazarın ilk edebi faaliyeti sayılabilir.

Gerçek adıyla ilk yazdığı hikâye, "Yalnız Kalmak"tır. Fikret Mualla tarafından resimlenerek yayımlanmıştır. Yeni Adam dergisinde çıkmıştır. Sonradan vakası aynı kalmak şartıyla yeniden yazılmış ve "Alın Yazısı" adıyla Varlık'ta okurla buluşturulmuştur.²⁷ 12-13 yaşlarında bir ortaokul öğrencisi iken şiirle ilgilenmeye başlamıştır. Belirtildiğine göre bu yıl-larda onu derinden etkileyen veya şiire başlamasına sebep olan Faruk Nafiz Çamlıbel'dir. Çorum kütüphanesinde rastladığı şairin Bir Ömür Böyle Geçti şiir kitabını baştan sona defterine geçirmiştir.

Faruk Nafiz'i bilmemek; okumamak, ezberlememek, sanatı, şiiri bilmemek anlamına gelmektedir. Ne var ki çok geçmeden bu defa Necip Fazıl'ın şiirini beğenecek ve sevecektir. Kısacası bu ilk yıllarda Mehmet Seyda, şiirde bu iki güçlü ve sevilen şairin etkisinde kalmıştır. Şiirlerinden bazılarını ise 1937-1941 yılları arasında Yeni Edebiyat, Ses gibi dergilerde çıkmıştır. Önce "3 Kardeş" şiiri, 16.1.1937 tarihli Yeni Edebiyat dergisinde yayımlanmıştır. Daha sonra bu şiiri, başka şiirleri izlemiştir. ²⁸

SONUÇ:

Bu konuyu epeyce geliştirmek mümkündür. Yani Yahya Kemal, Ahmet Haşim, Enis Behiç Koryürek'i de ekleyerek

birçok şair ve yazarlarla sürdürebiliriz. Ancak sayfa sıkıntısıyla karşılaşmamak için burada kesmek yerinde olacaktır. Örneklerden de görüldüğü üzere pek çok edibimiz, edebiyat dünyasına şiir kapısından girmiş, daha sonra başka türlere geçmiş yahut şiirde değil de başka türlerde ününü pekiştirmiştir. Sözgelisi Mehmet Seyda gibi bir yazar, hikâye ve romanda karar kılmıştır. Behçet Kemal Çağlar ise daha çocukluğunda ünlü bir hatip olacağını hissettirmiştir.

Orhan Veli, Melih Cevdet, Oktay Rıfat'ı aynı okulda bir araya getiren kader, onlara şiir alanında yenilik yapma imkânı ve fırsatını vermiştir. Serveti Fünun edebiyatının gözde şairi Tefik Fikret ise çevresinde bulunan kişilere edebiyat dünyasına yönelmeleri hususunda yardımcı olmuştur. Ruşen Eşref'in ağzından öğreniyoruz. Aynı şekilde yine birçok edibin ilk yazdıklarını yahut ilk denemelerini sonradan yaktıklarını yahut yok ettiklerini söyleyebiliriz. Yaşar Nabi gibi dergiciliği seçen bir yazar da öteki edebi türlerden vazgeçmiş olmasını kendi payıma bir eksiklik sayabilirim.

Çünkü Yaşar Nabi hem hikâyede hem şiirde hem de radyofonik oyunlarda ortaya daha başarılı eserler koyabilirdi. Üzülmemek elde değildir. Bedri Rahmi gibi bir şairin fıkra yazarlığına geçişi de ilgi çekici bir şekilde olmuştur. Bazı edipler de ilk eserlerinden ödül aldıklarını bildirmişlerdir. Ünlü kadın romancımız.

Kaynaklar

- 1- Sermet Sami Uysal, Eşlerine Göre Ediplerimiz, Timaş Yayınları, İstanbul 2004, s.397
- 2- Eser Demirkan; Ercüment Behzat Lav, Hayatı, Sanatı, Eserleri, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 2002, s.7
- 3- Mehmet Seyda; Çocukluk Yılları, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1980, s.47
- 4- Mehmet Seyda, y.a. g. eser, s.187
- 5- Muzaffer Uyguner, Memduh Şevket Esendal, Yaşamı Sanatı, Yapıtlarından Seçmeler; Bilgi Yayınevi, Ankara, 1991, s.51
- 6- Abdullah Tanrıku, Hüseyin Rahmi Gürpınar, Toker Yayınları, İstanbul 1974, s.10-11
- 7- Sermet Sami Uysal, Eşlerine Göre Ediplerimiz; Timaş Yayınları, İstanbul 2004, s.105
- 8- Sermet Sami Uysal; y.a.g.eser, Timaş Yayınları, İstanbul 2004, s.225
- 9-A. Ferhan Oğuzkan, Mehmet Emin Yurdakul, Hayatı, Sanatı, Eserleri, Varlık Yayınları, İstanbul 1961, s.4
- 10- Güzel Yazılar- Gezi Hatıra; Türk Dil Kurumu Yayınları, 4 . Baskı, Ankara 2007, s.7
- 11- Sermet Sami Uysal, Eşlerine Göre Ediplerimiz, Timaş Yayınları, İstanbul 2004, s.145-146
- 12- Sermet Sami Uysal, y.a.g. eser; , s.128
- 13- Sermet Sami Uysal, y.a.g.eser, s.120
- 14- Hasan Âli Yücel; Geçtiğim Günlerden, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 4. Basım, İstanbul 2001, s.87
- 15- Muazzez Menemencioğlu, "Behçet Kemal Çağlar"la", Varlık, Sayı: 599, 1 Haziran 1963, s. 7
- 16- Sermet Sami Uysal; Eşlerine Göre Ediplerimiz, Timaş Yayınları, İstanbul 2004, s.185
- 17- Sermet Sami Uysal; y.a.g.eser; s. 205
- 18- Sermet Sami Uysal, y.a.g.eser; s.210
- 19- Sermet Sami Uysal, y.a.g.eser, s.325,
- 20- Sermet Sami Uysal, y.a.g. eser, s.354,
- 21- Sermet Sami Uysal, y.a.g.eser, 278
- 22- Muzaffer Uyguner, Orhan Veli Kanık, Hayatı, Sanatı, Eserleri, Varlık Yayınları, İstanbul 1967, s.4 23-Sermet Sami Uysal, Eşlerine Göre Ediplerimiz, Timaş Yayınları, İstanbul 2004, s.259
- 24- Sermet Sami Uysal, y.a.g. eser, s.315,
- 25- Sermet Sami Uysal; y. a. g. eser, s.363
- 26- Muzaffer Uyguner, Sabahattin Kudret Aksal, Yaşamı, Sanatı, Yapıtlarından Seçmeler, Bilgi Yayınevi, Ankara 2000, s.22-25 27-Yrd.Doç.Dr. Cem Şems Tümer, Mehmet Seyda(Çeliker) Hayat-Eser, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara, 2008, s.15 28-Yrd.Doç.Dr. Cem Şems Tümer, y.a.g.eser, s.38